

STUDIEDAG

**PUBLIEKEN
CULTUURIN
BRUSSEL**

brussels kunstenoverleg brussels netwerk voor kunsteducatie & publieksbemiddeling

WOENSDAG
13 DECEMBER
2006 FLAGEY

Samenvatting presentatie

Kunsteducatie: een gerecht met honderd recepten

Jan De Braekeleer (Wisper vzw)

Wat is kunsteducatie?

Er is een algemene definitie van cultuurnetwerk Nederland: 'Kunsteducatie is elk educatief proces waarbij kunst hetzij als onderwerp, hetzij als middel wordt ingezet'. Dit is een vrij ruime definitie, maar het is niet eenvoudig om het begrip 'kunsteducatie' in één zin weer te geven.

Waar wordt er aan kunsteducatie gedaan?

Er wordt in heel wat sectoren aan kunsteducatie gedaan:

- kunsten: kunstencentra, gezelschappen, culturele centra, ...
- formele educatie: reguliere onderwijs, kunstonderwijs, basiseducatie...
- niet-formele educatie: jeugdwerk, kunsteducatieve organisaties, amateur-kunsten, sociaal-cultureel werk,...
- informele context: privé-dansscholen, muzikleraars, media, gezinsverband, vriendenkring

Wat is de opdracht/missie en dus het perspectief dat hierbij gehanteerd wordt:

- kunst- en cultuurbeoefening bij o.a. amateurkunsten
- kunstproductie o.a. in kunsthuisen, theaters, gezelschappen, ...
- kunstkritiek
- kunst- en cultuureducatie o.a. bij de kunsteducatieve organisaties
- kunstbemiddeling – dit is een nieuwe term die o.a. in musea gebruikt wordt voor de educatieve dienst
- kunst- en cultuurspreiding (participatie): cultuurcentra, verenigingen binnen het sociaal-cultureel werk, enz....

Afhankelijk van de missie of opdracht van de organisatie wordt op een andere manier met kunsteducatie omgegaan (zie schema 'doelenoriëntatie' in de presentatie)

- kunstgericht = in de kunstsector
- persoonsgericht o.a. in het onderwijs in het kader van de eindtermen 'muzisch-creatieve vorming' en 'muzische vorming'
- maatschappelijk gericht: waarbij met specifieke groepen gewerkt wordt o.a. in het sociaal-cultureel werk

Hoe wordt er aan kunsteducatie gedaan?

Daar zijn verschillende leerstijlen/strategieën voor (ervaringsgericht leren van Kolb):

- actief: al doende ervaren
- receptief: kijken en luisteren
- reflectief: nadenken, beschouwen
- productief: zelf maken, experimenteren, écht een kunstproduct maken of oefeningen doen die van een kunstproduct afgeleid zijn (bv. instuderen van een muziekstuk)

Er zijn natuurlijk heel wat combinaties van deze strategieën mogelijk vb: naar een concert gaan kijken en daaraan een workshop koppelen.

Deze 4 strategieën zijn belangrijk omdat ze eigenlijk vier manieren zijn van hoe mensen leren. Dit wordt door Kolb ook gekoppeld aan bepaalde profielen.

- Doeners – leren al doende, zijn concreet
- Observereers – kijken, maar willen goed imiteren en hebben graag concrete informatie
- Denkers – leren abstract, combineren observeren en denken
- Experimenteerders – combineren ook observeren en denken, maar koppelen daar zelf doen aan.

Je eigen leerstijl ontdekken? Zie de testjes dat je via het trefwoord 'Kolb' op internet kunt ontdekken

De verschillende leertradities in de kunsteducatie

In kunsteducatie zijn er verschillende stijlen, bepaald door de geschiedenis:

- de meester/leerling traditie: individueel of in kleine groep wordt er gewerkt na een selectie/auditie, het leerproces is lang, vertrekkend vanuit de visie en techniek van de meester. Deze traditie situeert zich vooral in het formele onderwijs en zorgt ervoor dat kunstenaars gevormd worden.
- workshop traditie: leren in groep, met minder voorgaande selectie of auditie, vertrekkende vanuit de creativiteit, binnen een niet-formele context.

Beide tradities hebben hun waarde en moeten absoluut behouden worden.

Er zijn hierdoor ook twee types leraren/kunsteducatoren:

- 'Geleidelijke' educator: kennis wordt stapsgewijs opgebouwd, rekent op zelfsturen, werkt graag veilig en beloont veel, geeft veel inzicht en schematiseert veel. Dit is de 'verleidelijke leraar' die je in veel kunsteducatieve organisaties terugvindt.
- De uitdagende leraar: werkt met sprongen (zorgt voor uitdagingen), probeert veel te confronteren, stuur meer zelf en vraagt dus meer overgave en gaat meer af op de eigen intuïtie.

Je kan deze profielen koppelen aan de twee leertradities. De geleidelijke educator zit dan voornamelijk in de workshop traditie en de uitdagende leraar in de meester/leerling traditie. Maar dit is niet a priori zo, er zijn ook uitdagende leraren die werken in een workshoptraditie en geleidelijke educatoren die werken binnen een meester/leerling traditie. Beide leerstijlen en beide profielen van leraren hebben hun legitimiteit in functie van de verschillende doelstellingen, de doelgroepen enz... die men met kunsteducatie beoogt.

Conclusies:

1. Er is niet één juiste weg.
2. De verschillende stijlen hebben allemaal hun legitimiteit. De verschillen zijn nodig en nuttig: de verschillende doelen en doelgroepen vragen verschillende leerstijlen.
3. Er is complementariteit mogelijk en elke kans voor samenwerking moet gegrepen worden.